

Обставини справи

Справа стосувалася невиконання національного судового рішення, ухваленого проти приватної особи. Заявник скаржився на порушення його прав, передбачених статтею 6 Конвенції та статтею 1 Першого протоколу до Конвенції.

25 січня 2001 року Луцький міськрайонний суд Волинської області визнав Д. винним у крадіжці та призначив йому покарання у вигляді трьох років позбавлення волі. Також суд першої інстанції задовольнив цивільний позов заявника і зобов'язав Д. виплатити йому 5 313,88 гривень (приблизно 1 054 євро на той час) як відшкодування матеріальної шкоди.

03 липня 2001 року Луцький міськрайонний суд Волинської області задовольнив ще один позов заявника та зобов'язав Д. сплатити йому 1 100 гривень (приблизно 218 євро на той час) як відшкодування моральної шкоди. Зазначені рішення були виконані частково; виконавче провадження кілька разів закривалося через відсутність у Д. коштів для сплати боргу.

18 березня 2013 року виконавча служба постановила повернути виконавчі документи заявникові. Заявник оскаржив ці постанови до Луцького міськрайонного суду Волинської області з вимогою їх скасувати. 12 червня 2013 року суд задовольнив позов заявника та зобов'язав виконавчу службу поновити виконавче провадження. Окрім того, суд встановив, що Д. часто виїжджав з України з метою працевлаштування. 05 липня 2013 року виконавче провадження було поновлено.

Тим часом заявник звернувся до суду з позовом до виконавчої служби про стягнення 5 636,76 гривень (приблизно 523 євро) як відшкодування матеріальної шкоди – суми, що дорівнювала залишку боргу, який мав сплатити Д. Заявник посилався на рішення Луцького міськрайонного суду Волинської області від 12 червня 2013 року, аргументуючи тим, що виконавча служба завдала йому матеріальної шкоди через свою бездіяльність, що полягала у відсутності накладення заборони на виїзд Д. з України до моменту повного погашення заборгованості.

22 жовтня 2013 року Луцький міськрайонний суд Волинської області відмовив у задоволенні позову заявника як необґрунтованого.

20 листопада 2013 року Апеляційний суд Волинської області залишив у силі рішення суду першої інстанції. Суд апеляційної інстанції встановив, що заявник не довів факту завдання йому шкоди та не обґрунтував розміру заявленої суми, а також не встановив причинного зв'язку між діями або бездіяльністю виконавчої служби та заявленими збитками. Апеляційний суд виснував, що сам факт скасування постанови виконавчої служби не може бути підставою для відшкодування шкоди, яку повинен сплатити боржник згідно із судовим рішенням.

Заявник звернувся з касаційною скаргою, повторивши свої доводи та покликаючись на статтю 1166 Цивільного кодексу України, яка передбачає повне відшкодування шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями або бездіяльністю, що спричинили майнову шкоду особі.

10 грудня 2013 року Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ (далі – «ВССУ») визнав касаційну скаргу заявника необґрунтованою та відмовив у відкритті касаційного провадження.

03 серпня 2015 року дружина заявника повідомила ЄСПЛ про його смерть та про свій намір продовжити провадження у справі.

Оцінка Суду

Насамперед ЄСПЛ зазначив, що заявник помер після подання заяви, а його дружина, пані Марія Федорівна Савич, висловила бажання продовжити розгляд справи та брати участь у провадженні. Уряд не висловив заперечень із цього приводу. Враховуючи обставини цієї справи, Суд визнав, що дружина заявника має законний інтерес у продовженні розгляду заяви замість свого чоловіка. З практичних міркувань Суд і надалі посилався на пана Степана Івановича Савича як на заявника (див., наприклад, *Tagiyev and Huseynov v. Azerbaijan*, заява № 13274/08, §§ 23–24, рішення від 05 грудня 2019 року з подальшими посиланнями).

Заявник скаржився на підставі статті 6 Конвенції на тривале невиконання судових рішень від 25 січня та 03 липня 2001 року, а також на відсутність мотивування у відмові ВССУ щодо відкриття касаційного провадження. Крім того, посилаючись на статтю 1 Першого протоколу до Конвенції, заявник стверджував, що держава не встановила процедуру призначення та виплати компенсації за шкоду, як це гарантується статтею 1177 Цивільного кодексу України (у редакції на момент виникнення подій у справі), відповідно до якої майнова шкода, завдана майну фізичної особи внаслідок злочину, відшкодовується державою, якщо не встановлено особу, яка вчинила злочин, або якщо вона є неплатоспроможною.

ЄСПЛ зазначив, що заявник не звертався з вимогою про відшкодування немайнової шкоди до національних судів у зв'язку з тривалим невиконанням рішень від 25 січня та 03 липня 2001 року. Водночас Суд нагадав, що, як вже встановлювалося у подібних справах, законодавство України передбачало можливість оскарження у судовому порядку законності дій чи бездіяльності органів державної виконавчої служби під час виконання судових рішень, а також можливість вимагати відшкодування збитків, спричинених затримкою у виконанні рішень (див., наприклад, *Kukta v. Ukraine* (dec.), № 19443/03, рішення від 22 листопада 2005 року). У цій справі заявник не скористався зазначеним засобом правового захисту, і тому його скарга за статтею 6 Конвенції підлягала відхиленню у порядку пункту 1 статті 35 і статті 4 Конвенції через невичерпання всіх національних засобів захисту.

Щодо скарги заявника на відсутність процедури призначення та виплати компенсації за шкоду відповідно до статті 1177 Цивільного кодексу України, Суд зазначив, що заявник не ініціював жодного судового провадження на національному рівні з посиланням на це положення.

Окрім того, ЄСПЛ нагадав, що обов'язок держави щодо захисту права на мирне володіння майном, гарантоване статтею 1 Першого протоколу до Конвенції, не є абсолютним і не може виходити за межі того, що є розумним за конкретних обставин (див. *mutatis mutandis*, *Futorynyak v Ukraine* (dec.), № 41678/20, § 31, 04 червня 2024 року). Крім того, механізм компенсації, передбачений статтею 1177 Цивільного кодексу України, ніколи не був безумовним (див. *Zolotyuk v. Ukraine* (dec.), № 3958/13, 16 грудня 2014 року; *Petlyovanyu v. Ukraine* (dec.), № 54904/08, 30 вересня 2014 року). Оскільки заявник не довів наявності у нього достатньо обґрунтованого права на компенсацію у розумінні статті 1 Першого протоколу до Конвенції, він не міг стверджувати, що мав «законне очікування» отримати якусь конкретну суму. Отже, його скарга була несумісною *ratione materiae* з положеннями Конвенції у розумінні пункту 3 (а) статті 35 Конвенції та мала бути відхилена.

Суд розглянув інші скарги заявника за статтею 6 Конвенції (зокрема, щодо стверджуваного порушення його права на доступ до суду касаційної інстанції через відмову ВССУ відкрити касаційне провадження) і не знайшов жодних ознак порушення прав і свобод, закріплених у Конвенції або Протоколах до неї. Відповідно ця частина заяви мала також бути відхилена як явно необґрунтована, відповідно до статей 35 і 4 Конвенції.

Висновок

Заяву визнано неприйнятною.

Ухвала в цій справі постановлена Комітетом 05 червня 2025 року, оприлюднена 26 червня 2025 року та є остаточною.